

Birinyi József

népzeneész, hangszeres szólista, népzenekutató,
a Népművészet Mestere,
televíziós vállalkozó

Jelentősebb eredmények és külföldi fesztiválok:

1978. Tápószecső: Népzenei Verseny 1. díj KÓTA Arany Minősítési fokozat. – 1980. Népművészet Ifjú Mestere cím, Dél-Pest megyei, Ország-közepe Népzenei Találkozó indítása, rendezése. – 1983. Ki-Mit-Tud döntő, Közönségdíj, Népművészet Ifjú Mestere cím. – 1984. Párizs Fesztiváldíj, Népművészet Ifjú Mestere cím. – 1984. Kiváló Együttes Cím, Népművelési Intézet Nívódíja. – 1985. Csutorás Nemzetközi Népzenei és Néptánc Tábor indítása, az Országos Zenekar- és Népdalkör-vezetői Tanfolyam rendezése. – 1986. A Táborfalvi Közművelődési és Népzenei Egyesület alapítása. – 1987. Ki-Mit-Tud döntő, Különdíj – 1987. Middlesbrough Fesztiváldíj, 1. helyezés. – 1988. Kiváló Együttes Cím, SZÓVOSZ Nívódíj. – 1989. Phenjan É-Korea VIT Különdíj, Népi Iparművész cím. – 1990. Népművészet Ifjú Mestere cím. – 1991. Vilnius Fesztiváldíj, Sevilla EXPO Záróm Galaműsor (Csutorás, Magyar Folk Trio). – 1996. Szoul, Fuvós Népzenei Világfesztivál, Fesztiváldíj, Különdíj. – 1996. óta a Csutorás Táborok végén Csutorás Fesztivál és Gala sorozat házigazdája, rendezői. – 1999. Monori, megyei Ki-Mit-tud 1. 2. helyezés. – 2000. Karéj Fesztivál, Órkény, 1. helyezés. – 2002. Mezőtúri Gyermek Népzenei Fesztivál díja. – 2003. Hajnal akar lenni... Népdalverseny, Szatmárnémeti, Különdíj. – 2004. Monori Ki-Mit-Tud 1. hely, Karéj Fesztivál 1. hely. – 2006. KÓTA Arany Páva Nagydíj (Dabas), A X. Országos Népzenei Gala díja (Eger). – A táborfalvi együttesek minden országos népzenei minősítésen Arany és Arany Páva fokozatot értek el. (16 Arany, 5 Arany Páva, 1 Arany Páva Nagydíj). – 2007-2008. Arany Páva minősítés.

Birinyi József foglalkozását tekintve népzenekutató, népzeneész, a Magyar Kórusok és Zenekarok Szövetségének alelnöke. Vegyeszetet, közgazdaságot tanult és néprajzos diplomát is szerzett, 1985 és 1995 között a Néprajzi Múzeum Népzenei Osztályát vezette és hangszeres kutatással foglalkozott, a Duna Tv indulását követő időszakban két évig a művelődési és zenei főszerkesztőség munkáját irányította. Televíziós műsorkészítő cégét irányította. Televíziós műsorkészítő cégét irányította. Televíziós műsorkészítő cégét irányította. Televíziós műsorkészítő cégét irányította.

tön jellegzetes dallamokat muzsikál. Szóló és zenekari koncertjeivel már több, mint negyven országban turnézott, több tuca rádió-, televíziófelvételt, lemezt, kazettát, filmet készített, amelyekre nívódíjakat, fesztiváldíjakat kapott.

Az 1000 darabból álló hangszergyűjtemény a maga nemében Magyarországon a legnagyobb, de nemzetközi vonatkozásokban is jelentős magángyűjtemény. Népzenekutatói tevékenysége elsősorban a hangszeres népzene és a hangszerekre koncentrál. Kutató gyűjteményeket, dokumentálásokat már több mint harminc éve végez a Kárpát-medence magyarnyelvű, szomszédos és távolabbi területein egyaránt. Feldolgozta a magyar néprajzi hang- és képrögzés történetét, módszertanát, összefoglaló kiadványt, filmsorozatot készített a magyar népi hangszerekről, publikálta 2 CD-n egy írásos tanulmánnyal Bartók Béla Anatóliai fonográfos teljes gyűjtését. Birinyi József szerezte és zenélte a Millecentenáriumi szignált, valamint az Ópusztaszeri Nemzeti Emlékparkban fel-

állított Feszty-körkép zenéjét, valamint az Elefántkirály c. film (Balázs Ádám) zenéjének előadásáért Zenei Nagydíjat kapott az USA-ban.

Édesapjával és testvérével Táborfalván készítenek hangszereket: citerát, tekerőlantot, bőrdudát, nádsípot, pánsípot, facimbalmot, xilofont, lopótök-citerát, furulyákat, ütőgardont, töktamburát, köcsögdudát, hólyagsípot, flótát és különböző hangkeltőket, játékhangszereket. Termékeik a világ minden részére eljutottak már. – „Apám lakodalmas zenész volt, de háznál is muzsikáltak, kedvükre mulattak. Ez a hagyomány éltető ereje, a tapasztalat, hogy ezt láttuk, erőszakolni nem lehet a hagyományápolást. De az az erő is működik, hogy akkor szeretnénk megismerni nagyapáink szokásait, amikor már kelősen eltávolodtunk tőle” – mondja Birinyi József. A családi zenélésekkel, az otthoni hangszerkészítéssel meghatározó élményt nyújtó apa akaratlanul állította pályára két fiát. Birinyi András lakodalmi zenekarnak volt vezetője, hegedűs primása, jól citerázott, szájharmonikázott és ezermester parasztember módjára hangszereket is készített.

Ha valami igazán mives kidolgozású és tettes, gyakran mondjuk rá, hogy olyan, mint egy ékszer. A szép régi zeneszerszámokat nézve is ez juthat eszünkbe, már ha egyáltalán találkozunk néhány valóban értékes, antik példánnyal. Mert az ilyenek valódi ritkaságok, és különös értéküket csak fokozza, hogy egy hangszergyűjtemény megalapozásához kevés egy emberöltő: családok, generációk megszállottsága kell ahhoz, hogy létrejöjjön egy jelentős

hangszergyűjtemény. Az idősebb Birinyi megalapozta a gyűjtő munkát, fiai pedig méltóan folytatták – ki-ki a maga módján. Az idősebb testvér András, szintén hangszerkészítő népi iparművész, a Népművészet Mestere.

Az 1975-ben alapított Táborfalvi Népzenei Együttes hangszerei már a Birinyi család műhelyében készültek. Zeneszerszámok nagy számban jutottak el – Magyarországon és külföldön egyaránt – az óvodától a zeneiskoláig, szakköröktől a hivatásos zenészekig. Ars poeticaként vallják, hogy a hagyományos stílus jellegzetességei megtartása mellett, zeneileg tökéletes hangszereket kell készíteni, hogy a hangszer élményszerűen közvetítse ma is a

múlt üzenetét. Szlogen: „Birinyi Hangszer: A tiszta hang”

A családi összefogásban gyarapodó gyűjtemény restaurálását, mentését, elhelyezését az apa és két fia oldotta meg. A családi ház és műhely mérete már alkalmatlan a hangszerek méltó, áttekinthető, mások számára is hozzáférhető elhelyezésére, bemutatására. Így a 70-es évek közepétől rendszeresen vándorkiállítás sorozatot szervez a család, amelyen ma már településenként 3-4 héttig, kb. 400 hangszer kerül a nagyközönség elé. Minden kiállítást a „Sípall, dobbal...” című hangszerbemutató műsorral nyitnak meg, amelyben több mint 50 történeti és népi hangszereket mutatnak meg, amelyben több mint 50 történeti és népi hangszereket mutatnak meg, amelyben több mint 50 történeti és népi hangszereket mutatnak meg.

A Birinyi Gyűjteményt már sok helyen csodálhatta a közönség. Külföldön, sőt több világ-részen is jártak már hangszereikkel, és vitték el a híret a magyar szónak és a magyar népzene. A gyűjtemény és a kapcsolt előadások, bemutatók, koncertek, foglalkozások országunk, kultúránk hírnevét öregbítette. Birinyi József előadóművész, néprajz-, népzenekutatói, oktatói és filmrendezői tevékenységért 2007. márc. 15-én a Magyar Köztársasági Érdemkereszt kitüntetéssel ismerték ki. A Birinyi testvérek a legnagyobb szakmai alázattal és szeretettel ápolják a hagyományt. Birinyi József hallatlanul sok hangsze-

ren játszik. „Ez csak úgy jött magától, hiszen a hangszercsaládokból elég egyet ismerni, a többire ráérez az ember” – mondja a művész.

A következő hangszereken játszik: Citera, koboz, tambura, tökcitera, mandolin, ütőgardon, tekerőlant, trombitahegedű, bőrduda, fújtatós duda, nádsíp, töröksíp, hólyagsíp, klarinét, tárogató, hosszúfurulya, kettősfurulya, pásztorfurulyák, fafuvola, peremfurulya, tilinkó, kaval, okarina, kortemuzsika, cserépsípok, pánsíp, do-

romb, facimbalom, hangkeltők, hangszerpótló eszközök.

– „Egy Tradíció Ház tervem megvalósításán dolgozom, amely komplex intézmény, zeneház lesz. Állandó hangszerkészlettel, hangszerkészítő műhellyel, foglalkozásokkal, koncertekkel, táncházakkal, filmvetítésekkel, tv- és hangstúdióval, közvetítéssel, szakmai bázissal, kutatószakkal, alkotóházzal, tájházzal, közművelődési térével, archívummal, értékes szórakozási lehetőségekkel, online szolgáltatásokkal, amelyben lehetősége nyílna mindenkinek, hogy a XXI. század

eszközök közeli segítségével szerezhesen élményt, ismereteket hagyományainkból.” Összeállította: Kuruczleky Ilona

